

Opettajan opas **YRITTÄJYYSPEDAGOGIIKKAAN**

Sisällys

1. Yrittäjyys on opettajan voimanlähde	3
2. Miksi yrittäjyyspedagogiikkaa?	4
2.1 Yrittäjyyspedagogiikan tavoitteet.....	5
2.2 Opettajan laaja-alaiset osaamistavoitteet.....	6
3. Yrittäjyyspedagogiikka pähkinänkuoressa	7
3.1 Askel 1. Ota käyttöön yrittäjyyspedagogin työote ja ajattelutapa.....	8
3.2 Askel 2. Toteuta opetuksessasi yrittäjyyspedagogiikan peruselementtejä	8
3.3 Askel 3. Valitse sinulle sopivat työkalut ja mallit.....	8
4. Yrittäjyyspedagogiikan peruselementit	9
4.1 Arvon luominen ulkopuolisille tahoille	9
4.2 Tekeminen ja toiminnallisuus	10
4.3 Riskin kokemus.....	11
4.4 Tarkistuslista: Toteutuvatko yrittäjyyspedagogiikan peruselementit työssäsi?	14
5. Yrittäjyyspedagogiikka ja arviointi	15
6. Lähteet	16

Suomen Yrittäjät on jäsenmäärältään elinkeinoelämän suurin, 115 000 jäsenyrityksen keskusjärjestö, joka ajaa Suomen pienten ja keskisuurten yritysten asiaa. Jäsenyrityksistä 50 000 on työnantajayrittäjiä. Ne työllistävät yrittäjät mukaan lukien noin 660 000 henkilöä. Työllistämisluku perustuu vuonna 2018 yhdessä Tilastokeskuksen kanssa tehtyyn laskelmaan. Yrittäjäjärjestön toiminta rakentuu 383 paikallisyhdistyksestä, 20 aluejärjestöstä ja 64 toimialajärjestöstä. Lisätietoa: www.yrittajat.fi

1. Yrittäjyys on opettajan voimanlähde

Työelämä muuttuu nopeasti, ja yrittäjyydellä ja yrittäjämäisillä valmiuksilla on yhä suurempi painoarvo opiskelijoiden urapoluilla. Opettajat ovat avainpaikalla, kun opiskelijat suunnittelevat ura-askeleitaan, etsivät omaa juttuaan ja rakentavat osaamista, joka kantaa tulevaisuuden työelämässä. Helpottaaksemme tätä työtä kokosimme tiiviin oppaan yrittäjyyspedagogiikasta. Se avaa yrittäjyyspedagogiikan peruselementtejä tiivistetysti. Lisäksi mukana on muutamia käytännön harjoitteita ajattelun viritteeksi.

Yrittäjyyspedagogiikka tarjoaa opettajalle välineitä merkityksellisten oppimiskokemusten muotoiluun. Yrittäjyydellä yleisenä toiminnallisena pedagogiikkana voidaan saavuttaa useita yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeitä tavoitteita. Sen avulla voi tukea oppijoiden yleisten työelämävalmiuksien ja yrittäjämäisen työotteen kehittymistä sekä avata polkuja yrittäjyyteen. Yrittäjyyspedagogiikka on lisäksi hyvä nähdä laaja-alaisesti keinona oppijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen.

Myös yrittäjyys on käsitteenä laaja-alainen. Kyse ei ole vain yritystoiminnasta. Yrittäjyys on mahdollisuuksien havainnointia ja niihin tarttumista sekä kykyä muuttaa ideat sellaiseksi toiminnaksi, joka tuottaa taloudellista, kulttuurista, sosiaalista tai yhteiskunnallista arvoa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017). Yrittäjyden edistäminen on opettajan tulevaisuusteko.

Osaavia opettajia -yrittäviä nuoria

Opettajan opas yrittäjyyspedagogiikkaan on tuotettu Suomen Yrittäjien Osaavia opettajia – yrittäviä nuoria -projektissa 2020. Lääkintöneuvos **Sakari Alhopuro** on tehnyt Suomen Yrittäjille lahjoituksen opettajien yrittäjyysosaamisen vahvistamiseksi. Oppaan on kirjoittanut **Päivi Ojala**, Suomen Yrittäjät.

Lisätietoa:

www.yrittajat.fi/osaaviaopettajia
www.yrittajat.fi/opettajanyrittajyysmateriaali

Materiaali on CC-lisensoitu lisenssillä CC BY-NC 4.0.

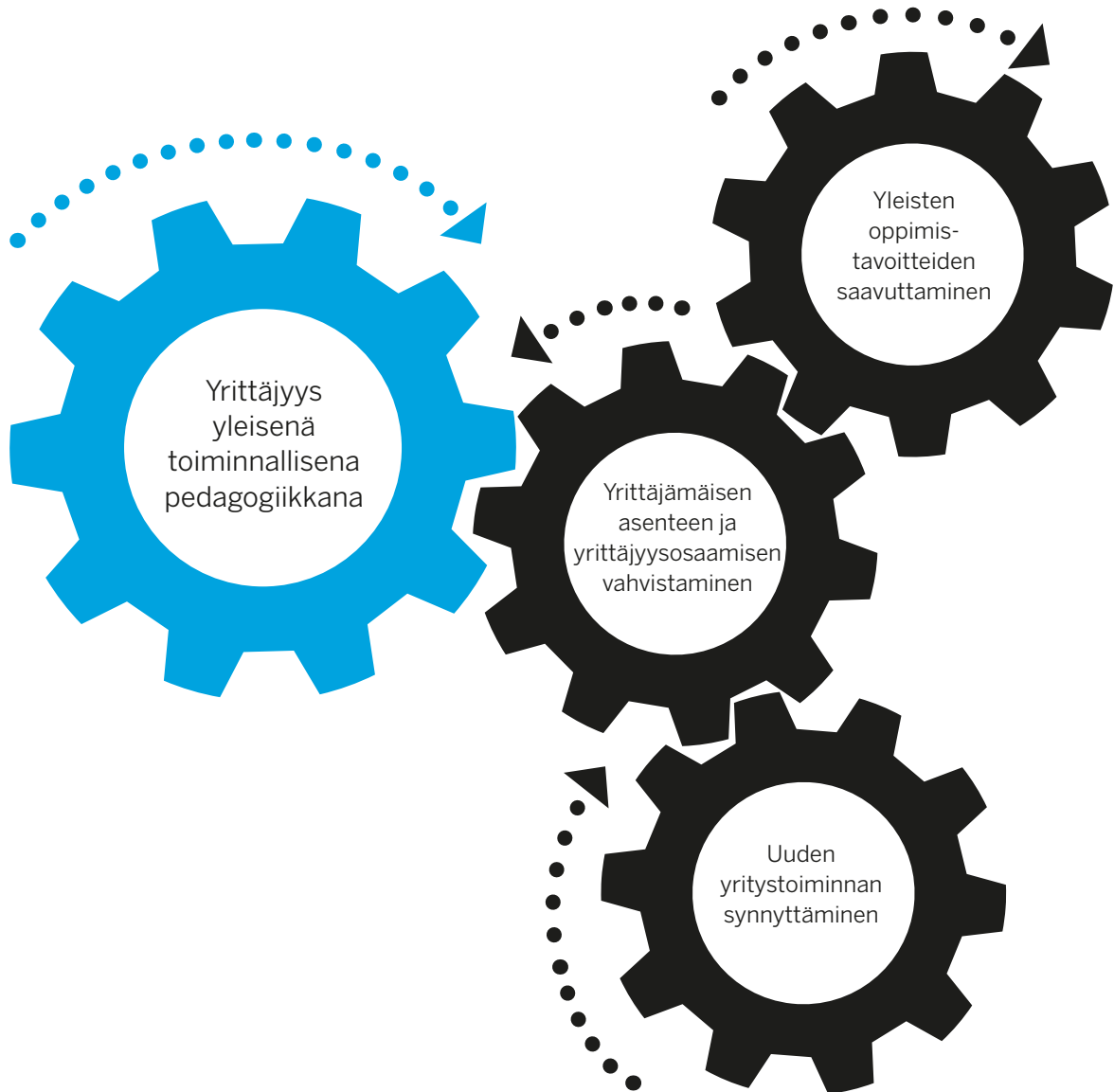
Saat käyttää materiaalia opetuksessasi, muokata ja jakaa, kun mainitset materiaalin lähteen (Suomen Yrittäjät). Materiaali ei ole tarkoitettu kaupallisiin tarkoituksiin.

Lue tarkemmin:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

2. Miksi yrittäjyyspedagogiikkaa?

Yrittäjyyspedagogiikkaa tarvitaan, koska sen avulla voidaan saavuttaa useita yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeitä tavoitteita. Nämä tavoitteet on koottu kuvaan 1.

Kuva 1. Yrittäjyyspedagogiikan tavoitteet (Suomen Yrittäjät 2018)

2.1 Yrittäjyyspedagogiikan tavoitteet

1. Yrittäjämäinen asenne ja yrittäjyysosaaminen vahvistuvat

- Nopeasti muuttuvassa ja globalisoituvassa maailmassa yrittäjämäiset taidot ovat tarpeen työssä kuin työssä. Tämä tarkoittaa kykyä toimia yrittäjämäisesti ja yritteliäästi, eli oma-aloitteisesti, ratkaisuhakuisesti, joustavasti ja epävarmuutta sietäen.
- Kyse on ns. **sisäisestä yrittäjyydestä**, joka tarkoittaa työntekijän tai esimerkiksi tiimin yrittäjämäistä ajattelu- ja toimintatapaa.
- Viimeisen vuosikymmenen aikana uudet työpaikat ovat syntyneet pk-yrityksiin (Tilastokeskus 2018). Yhä useammin työntekijältä odotetaan oman alan tai ammatin substanssiosaamisen lisäksi myös yritystoiminnan perusteiden ymmärtämistä.

2. Syntyy uutta yritystoimintaa ja mahdollisuuksia hyödyntää omaa osaamista merkityksellisesti

- Yritystoiminnalla on merkittävä yhteiskunnallinen rooli. Yrittäjyys on keskeinen talouskasvun ja hyvinvoinnin rakentaja. Sen kautta luodaan uusia työpaikkoja sekä uusia innovaatioita, parempia tuotteita ja palveluja.
- Yrittäjäksi lähteminen on monelle sopiva tapa hyödyntää osaamistaan, toteuttaa unelmiaan ja ratkoa merkityksellisiä haasteita. Kyse on ns. **ulkoisesta yrittäjyydestä**, mikä tarkoittaa uuden yrityksen perustamista tai toimivan yrityksen jatkamista eli toisin sanoen konkreettista yrityksen omistamista ja johtamista.
- Yrittäjyyskasvatukseen osallistuneilla opiskelijoilla on suurempi taipumus ryhtyä yrittäjäksi verrattuna niihin, jotka eivät ole osallistuneet näihin opintoihin (Fayolle, Gailly & Lassas-Clerc 2006; Ndofirepi & Rambe 2017). Yrittäjyysopinnot myös innostavat pohtimaan yrittäjyyttä uravaihtoehtona (Nuori Yrittäjyys 2018).
- Useiden tutkimusten mukaan yrittäjyys kiinnostaa nuoria. Kipinä ja rohkeus yrittäjyyteen voi syntyä uran eri vaiheissa.
- Yrittäjyyttä voi toteuttaa yhä monimuotoisemmin. Esimerkiksi yksinyrittäjänä, ostamalla valmiin yrityksen, sarjayrittäjänä, kevytyrittäjänä, osa-aikaisesti palkkatyöhön, opintoihin tai eläkeikaan yhdistämällä ja työnantajayrittäjänä.

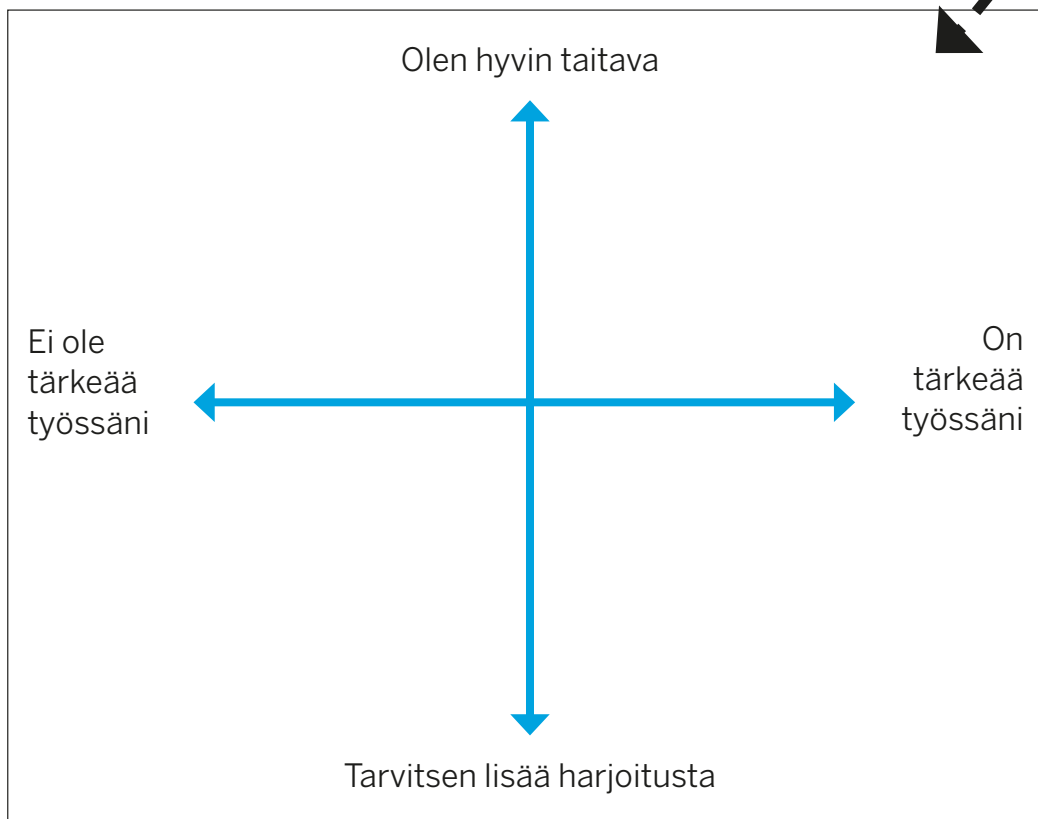
3. Yleisten oppimistavoitteiden saavuttaminen paranee

- Tutkimusten mukaan yrittäjyys toimintana kehittää yleisiä taitoja. Esimerkiksi luovuutta, kriittistä ajattelua ja reflektiota (Politis 2005), uusien toimintatapojen etsimistä ja kokeilemistä (Zampetakis ja muut 2009) sekä motivaatiota, itseluottamusta ja uskoa omiin mahdollisuuksiin (Carsrud & Brännback 2011).
- Yleisten valmiuksien kehittyminen näkyy puolestaan parempina oppimistuloksina eri oppiaineissa (Nuori Yrittäjyys 2018).

2.2 Opettajan laaja-alaiset osaamistavoitteet

Opettajalle yrittäjyys näyttäytyy laaja-alaisina osaamistavoitteina, jotka on listattu alle (mukaillen Fayolle & Gailly 2008; Hytti & O' Corman 2004; Kolho & Ojala, 2019; Opetus- ja kulttuuriministerio 2017.) Voit arvioida omaa osaamista ja sinulle tärkeitä kehittymiskohteita asettamalla osaamistavoitteet alla olevaan matrisiin.

- 1 Ymmärrän mikä on yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen yhteiskunnallinen merkitys.
- 2 Osaan tukea opiskelijoiden yrittäjyys- ja yritteliäisyystaitojen vahvistumista käytännön kautta.
- 3 Osaan auttaa opiskelijaa tulemaan yrittäjäksi opettamalla siinä tarvittavia taitoja ja tietoja.
- 4 Osaan tukea yritysten osaamisen kehittymistä.

Kuva 2. Opettajan osaamistavoitteet

3. Yrittäjyyspedagogiikka pähkinänkuoressa

Yrittäjyyspedagogiikassa ei ole kyse vain valmiista työkaluista ja menetelmistä, vaan ennen kaikkea ajattelu- ja toimintavasta. Parhaatkaan mallit eivät toimi, jos kokonaisuus ontuu. Alla on kuvattu yrittäjyyspedagogiikan kolme askelta.

ASKEL 1 Ota käyttöön yrittäjyyspedagogin ajattelutapa (mindset)	PALVELU-ASENNE Uteliaisuutta tutkia asiakkaan tarpeita, toiveita ja haasteita sekä tahtoa etsiä sopivia ratkaisuja. Empaattisuutta, toisen kohtaamista ja tekemistä hyvällä fiiliksellä.	TOIMINNAN ASENNE Reipasotteista ja tavoitteellista tekemistä, nopeita kokeiluja ja niistä oppimista. Keskeistä on kääriä hihat ja tarttua toimeen.	KASVUN ASENNE Sinnikkään, elinikäisen oppijan ajattelutapa, jossa omat ominaisuudet ovat muokattavissa ja haasteet ratkottavissa. Uskallusta ottaa hallittuja riskejä, oppia epäonnistumisista, kokeilla ja harjoitella aina uudestaan.
ASKEL 2 Toteuta opetuksessasi yrittäjyyspedagogiikan peruselementtejä	ARVON LUOMINEN ULKOPUOLISILLE TAHOILLE Tehdään arvoa luovaa yhteistyötä työelämän kanssa Opitaan työelämän aidoissa tilanteissa	TEKEMINEN JA TOIMINNALLISUUS Opitaan tekemällä, kokeilemalla ja harjoittelemalla Oppija on aktiivinen ja aloitteellinen tekijä	RISKIN KOKEMUS Harjoitellaan hallittua riskinottoa Harjoitellaan epävarmuutta sisältävien tekoja ja päätöksiä
ASKEL 3 Valitse sinulle sopivat työkalut ja mallit			

Kuva 3. Yrittäjyyspedagogiikka pähkinänkuoressa

3.1. Askel 1. Ota käyttöön yrittäjyyspedagogin ajattelutapa

Jotta yrittäjyyspedagogiikan peruselementit toteutuvat ja hyvät käytännöt tuottavat tulosta, tarvitaan yrittäjyyspedagogiikkaa tukevaa ajattelutapaa (mindset). Yrittäjyyspedagogiikki tarvitsee palveluasennetta, toiminnan asennetta sekä kasvun asennetta. Ajattelutavat juontavat juurensa yrittäjyyspedagogiikan peruselementeistä, joita on kuvattu myöhemmin.

Palveluasenne

Palveluasenne lähtee vilpittömästä halusta ja uteliaisuudesta tutkia yhteistyökumppaneiden tarpeita, toiveita, ongelmia ja haasteita. Palveluasenne on halua katsoa asioita yhteistyökumppanin silmälasien läpi ja tahtoa tarjota sopivia ratkaisuja. Palveluasenne on empaattisuutta, toisen kohtaamista ja tekemistä hyvällä fiiliksellä.

Toiminnan asenne

Yrittäjyyttä toteutetaan reipasotteisen ja nopeatempoisen tekemisen kautta, "kädet savessa". Tämä tarkoittaa monesti vähemmän valmiiksi viilattuja suunnitelmia ja enemmän nopeita kokeiluja ja niistä oppimista. Kaikelle tekemiselle ei tarvita aukottomia ohjeita ja liikkeelle voi lähteä kokeilevin askelin. Tekeminen tiimeissä tuottaa usein parempia tuloksia kuin yksin puurtaminen. Tämä pätee niin opettajiin kuin opiskelijoihin. Tekeminen ei ole itse tarkoitus: pysähdy aika ajoin kirkastamaan tekemisen tarkoitus ja ydinviesti. Muista keskustella oppijoiden kanssa mitä tarkoittaa tekemällä oppiminen ja mitä se heiltä vaatii. Toiminnan asenteessa keskeistä on kääriä hihat ja tarttua toimeen.

Kasvun asenne

Kasvun asenne on sinnikkään, elinikäisen oppijan ajattelutapa, jossa omat ominaisuudet ovat muokattavissa ja haasteet ratkottavissa. Oma osaamista voi kehittää harjoittelun kautta, omasta lähtötasosta, ominaisuuksista ja tämän hetken osaamisesta riippumatta. Kaikki on mahdollista! Tämä vaatii vaivannäköä, ja luvassa on usein epäonnistumisia ja kritiikkiä. Kasvun asenteella toisten kritiikki tai kaverin onnistumiset eivät nujerra maanrakoon, vaan haasteet kääntyvät oppimismahdollisuuksiksi. Kasvun asenteella varustettu ihminen uskaltaa ottaa hallittuja riskejä, oppia epäonnistumisista, kokeilla ja harjoitella aina uudestaan ja uudestaan.

3.2. Askel 2. Toteuta opetuksessasi yrittäjyyspedagogiikan peruselementtejä

Yrittäjyyspedagogiikka rakentuu kolmesta peruselementistä: arvon luomisesta ulkopuolisille tahoille, tekemisestä ja toiminnallisuudesta sekä riskin kokemuksesta. Kyse on oppimisprosessista, jossa opiskelija kokee epävarmuutta, monitulkintaisuutta ja hämmennystä. Nämä ovat yrittäjälle tuttuja kokemuksia. Näistä kokemuksista opiskelija oppii yrittäjämäisiä kompetensseja eli tietoja, taitoja ja asenteita. Nämä kompetenssit puolestaan vaikuttavat halukkuuteen ja kyvykkyyteen tehdä yrittäjämäistä, arvoa luovaa työtä. Opiskelija tarvitsee tuekseen opettajan. Opettajalla on keskeinen rooli perustella ja avata pedagogisia valintoja, sanoittaa opittua, tukea opiskelijaa omalla tasollaan ja reflektoida opiskelijoiden apuna. (mukaillen Lackeus 2015.) Elementtejä on tarkemmin kuvattu seuraavassa luvussa.

3.3. Askel 3. Valitse sinulle sopivat työkalut ja mallit

Yrittäjyyspedagogiikkaan on vuosien saatossa syntynyt runsas valikoima erilaisia työkaluja ja malleja. Ne on koottu yhteen osoitteeseen, tutustu ja löydä omasi: www.tralla.fi. Verkkopalvelusta löytyy valmiita materiaaleja ja ideoita erilaisiin tavoitteisiin, tilanteisiin ja tyyliin. Löydät sinulle sopivimmat menetelmät kokeilemalla, soveltamalla ja jatkokehittämällä.

4. Yrittäjyyspedagogiikan peruselementit

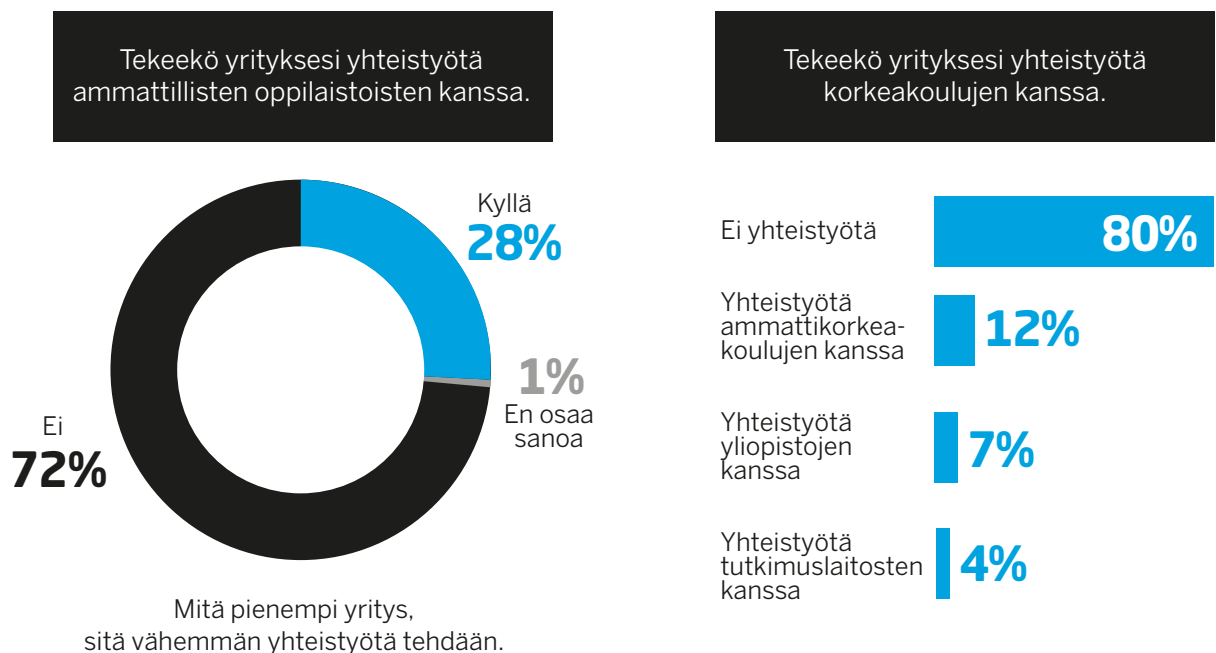
Yrittäjyyspedagogiikka rakentuu kolmesta peruselementistä: arvon luomisesta ulkopuolisille tahoille, tekemisestä ja toiminnallisuudesta sekä riskin kokemuksesta. Näiden elementtien kautta opiskelija oppii yrittäjäisiä kompetensseja eli tietoja, taitoja ja asenteita.

4.1 Arvon luominen ulkopuolisille tahoille

Yrittäjyydessä on kyse arvosta, joka syntyy yrittäjän aktiivisen ja aloitteellisen toiminnan kautta (Lackeus 2015). Silloin tarvitaan kykyä tarttua mahdollisuuksiin ja ideoihin. Arvo on hyvä nähdä laaja-alaisesti, se voi olla taloudellista, kulttuurista, sosiaalista tai yhteiskunnallista (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.) Yrittäjyyteen liittyy aina riski epäonnistua, tavoiteltu arvon luominen ei välttämättä onnistu. Yrittäjyys onkin ennen kaikkea oppimisprosessi, joka tarkoittaa kykyä selviytyä ongelmista ja oppia ongelmista (Arpiainen ja Tynjälä 2017).

Arvon luominen tarvitsee parikseen yhteistyötä työelämän kanssa sekä työelämän aitoja tilanteita. On hyvä pohtia millaista arvoa opiskelijat voivat osaamisellaan ja tekemisellään tuottaa ulkopuolisille tahoille. Mitä nämä työelämän toimijat ovat, millaisia tarpeita ja ratkaisemattomia haasteita heillä on? Ulkopuoliset tahot voivat olla esimerkiksi julkisen sektorin organisaatioita, eri kokoisia yrityksiä ja yrittäjiä, järjestöjä ja muita kolmannen sektorin toimijoita. Liikkeelle voi lähteä vaikkapa oman oppilaitoksen muista opiskelijoista. Ota avuksesi palvelumuotoilun erilaiset mallit ja materiaalit, joita löytyy runsaasti netistä. Ne auttavat kartoittamaan erilaisten asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden tarpeita. Toiminta, mikä ratkoo tarpeita, luo myös arvoa.

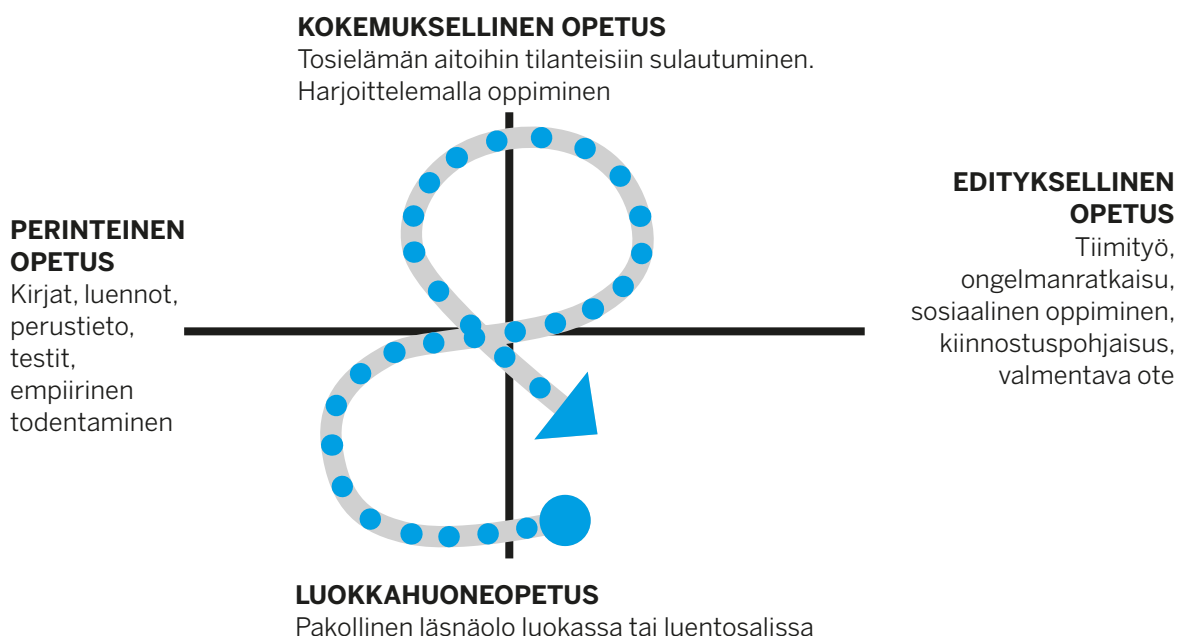
Yritysten näkökulmasta yhteistyö oppilaitosten kanssa on vielä melko vähäistä. Opettajan kannattaa rohkeasti lähteä laajentamaan verkostoja alueen yrityksiin ja muihin työelämän organisaatioihin.

Kuva 4. Yritysten yhteistyö oppilaitosten kanssa (Suomen Yrittäjät, 2018, Yrittäjägallup 3/2018 ja Pk- barometri 1/2018.)

4.2 Tekeminen ja toiminnallisuus

Laadukas yrittäjyyspedagogiikka rakentuu monipuolisuudesta ja vaihtelusta. Se rikastaa opetusta, ei syrjäytä perinteisempiä opetusmenetelmiä. Keskeistä on toiminnallisuus ja oppijoiden aktiivinen rooli. Alla oleva malli on esimerkki siitä, kuinka opetus rakentuu luontevasti uudemmista ja perinteisemmistä opetustavoista. Yhdessä ne muodostavat harmonisen ja oppijaa aktivoivan kokonaisuuden. Siniset pallot kuvaavat opetustapahtumia. Erilaisissa ja monipuolisissa opetustapahtumissa opitaan käyttämällä tietoa arvon luomiseksi toisille.

Kuva 5. Yrittäjyyspedagogiikka rikastaa opetusta (mukaillen Lackeus 2019).

Onko oppija aktiivinen tekijä?

Voit testata opintokokonaisuuttasi tai oppituntiasi alla olevan taulukon avulla. Laita raksi siihen sarakkeeseen, mikä kuvaa opintokokonaisuuden tilannetta paremmin.

KUKA...	OPETTAJA	OPPIJA
ideoi		
suunnittelee		
valitsee toteutettavat ideat		
ponnistele		
panee itsensä likoon		
harjoittelee yhteistyötaitoja		
harjoittelee esiintymistä		
harjoittelee mielipiteen esittämistä ja perustelua		
huolettii verkostoista		
kantaa vastuun tekemisestä		

Kuva 6. Onko oppija aktiivinen tekijä? (mukaillen Ristimäki 1999)

Mitä enemmän saat rakseja "oppija" -sarakkeeseen, sitä enemmän toteutat yrittäjyyspedagogiikkaa.

Tekeminen vaatii parikseen aina reflektoinnin

Oman osaamisen omistaminen, kehittäminen ja kirkastaminen ovat tärkeitä taitoja, joita voi harjoitella. Tekeminen vaatii säännöllistä pysähtymistä ja tapahtuneen oppimisen läpivalaisua. Yksinkertaisimmillaan sen voi toteuttaa kunkin päivän tai tunnin päätteeksi perinteisellä Motorola -työkalulla. Voit käyttää työkalua oman työn reflektointiin sekä opiskelijoiden reflektointitaitojen kehittämiseen.

Kuva 7. Oppimisen läpivalaisua Motorolan avulla

4.3 Riskin kokemus

Hallittua riskinottoa ja epävarmuuden sietokykyä voi harjoitella. Yksi keino riskimuskeleiden kasvattamiseen on lähteä liikkeelle ruokkimalla innostusta ja uteliaisuutta seuraavilla askelmerkeillä.

1. Innostus syntyy oppimisen merkityksellisyydestä itselle

Ihminen innostuu merkityksellisistä asioista. Merkityksellisyys nousee ymmärryksestä, miten opiskeltava asia on suhteessa omaan unelmaan ja siihen, mitä opiskelija haluaa saavuttaa.

Merkityksellisyyden etsiminen on löytöretkeilyä. On tärkeä kokeilla monipuolisesti erilaisia asioita, jotta oma juttu löytyy. Opettajan on hyvä arvioida, tietääkö hän, mitä hänen opiskelijansa tavoittelevat, mikä on heidän unelmansa ja miten hänen opettamansa asia liittyy tuohon unelmaan.

2. Innostuksen myötä lisääntyy uteliaisuus

Kun opiskelija havaitsee puutteita omissa tiedoissa ja taidoissa, lisääntyy uteliaisuus. Uteliaisuus luo hedelmällisen pohjan oivalliuksille ja oppimisen ilolle.

3. Uteliaisuus ruokkii haastamaan itsensä ja ottamaan riskejä

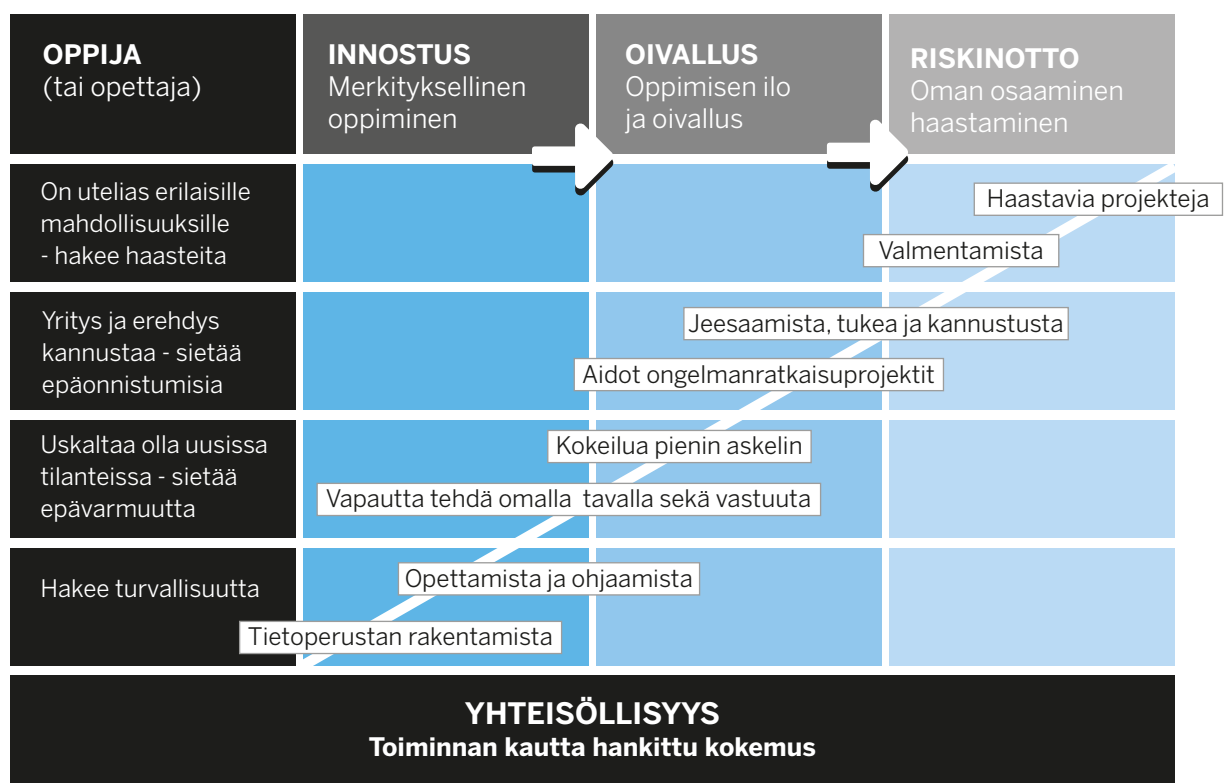
Uteliaisuus lisää halua haastaa itsensä ja oman osaamisensa, ja opiskelija on valmis ottamaan riskejä. Epävarmuus ja uudet tilanteet tulee käyttää hyväksi. Oppimiseen tulee liittyä tilanteita, joissa ei ennakolta voi tietää, mikä on toiminnan ja oppimisen lopputulos. Riskinottoon liittyy läheisesti oman toiminnan, valintojen ja päätösten perusteleva ja kriittinen tarkastelu. (Potinkara, Römer-Paakkanen, Suonpää 2013, muokattu Potinkara 2017.)

Menetelmän tukena on alla oleva matriisi. Matriisia voi käyttää apuna opetuksen ja ohjauksen suunnittelemisessa. Sen avulla opettaja ja opiskelija voi arvioida itseään sen mukaan, miten hän toimii oppimistilanteissa, millainen oppimisen tarve hänellä on tai millainen käsitys hänellä on siitä, miten tiettyä asiaa missäkin tilanteessa parhaiten oppii. Matriisissa ei edetä lineaarisesti vaan tilanteen ja oppimistarpeen mukaan. Toiminta perustuu yhteisöllisyyteen: toiminnan kautta hankittua kokemusta jaetaan ja pohditaan yhdessä.

Matriisissa on neljä tapaa olla oppimistilanteessa:

- turvallisuutta hakeva
- epävarmuutta sietävä
- epäonnistumisia sietävä
- haasteita hakeva

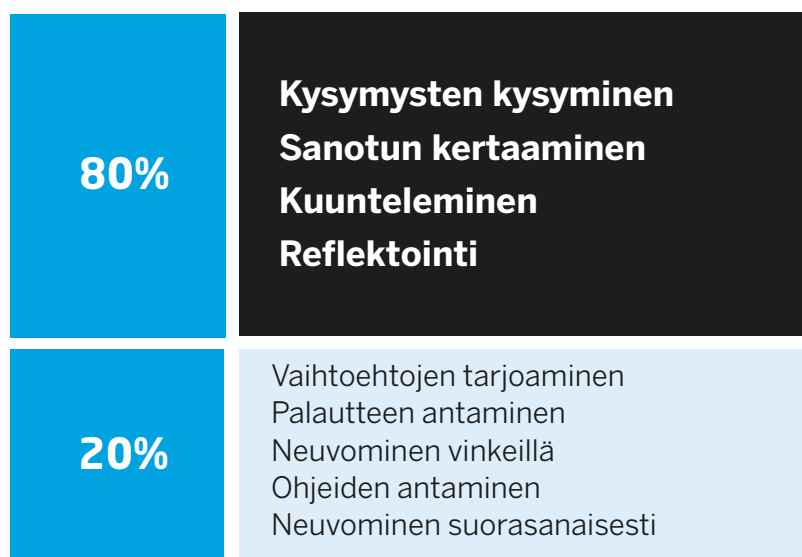
(Potinkara, Römer-Paakkanen, Suonpää 2013, muokattu Potinkara 2017.)

Kuva 8. Innostuksen ja riskinoton pedagogiikka
(Potinkara, Römer-Paakkanen, Suonpää 2013, muokattu Potinkara 2017.)

Valmentava opettajuus

Valmentava opettajuus on toimiva lähestymistapa epävarmuuden sietokyvyn ja riskin kokemuksen harjoitteluun. Alla olevaan kuvioon kuvattu valmentavan opettajan tärkeimmät työkalut ja viittellinen ohje niiden käytöstä.

Kuva 9. Valmentava työote (mukaillen Downey 2003).

GROW-malli

GROW- malli on klassinen esimerkki siitä, kuinka voit harjoitella opiskelijoiden kanssa valmentavaa työskentelyä. Voit opetella valmentamista ja opettaa opiskelijoita valmentavaan työskentelyyn.

1. Jaa opiskelijat pareiksi (A ja B)

2. Opiskelijaa A valitsee oman arkisen haasteen

3. Opiskelija B auttaa haasteen ratkaisemisessa valmentavan tekniikan avulla

- Valmentavassa tekniikassa edetään alla olevan polun ja kysymysten avulla
- Tavoitteena on auttaa opiskelijaa A löytämään ratkaisu arkiseen haasteeseen

4. A ja B vaihtavat vuoroja

GOAL - Tavoite	REALITY - nykytilanne	OPTIONS - vaihtoehdot	WILL - mitä seuraavaksi?
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Mikä tilanteessasi on haastavaa? ▶ Mihin asioihin voit vaikuttaa? ▶ Mistä asioista voit päättää? ▶ Mitä on tavoitteesi?	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Millaisia voimavaroja/osaamisia sinulla on tilanteessa? ▶ Oletko aiemmin ratkaissut...? ▶ Kuka voisi auttaa sinua?	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Millaisia toiminta-vaihtoehtoja sinulla on? ▶ Mitä muita vaihtoehtoja?	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Mikä on seuraava askeleesi? Entä seuraava? ▶ Miltä tuntuu, kun tavoite on saavutettu?

Kuva 10. Valmennusharjoitus: GROW (Withmore, J. 1992).

4.4 Tarkistuslista: Toteutuvatko yrittäjyyspedagogiikan peruselementit työssäsi?

Arvioi asteikolla 1-10 miten väittämät toteutuvat opetuksessasi tai valitsemassasi opintokokonaisuudessa (1=heikosti, 10=erinomaisesti). Merkitse rasti kunkin väittämän kohdalle. Yhdistämällä rastit muodostuu kehä, joka kuvaa tämän hetkistä tilannetta.

Kuva 11. Tarkistuslista (Mukaiillen Lackeus 2019.)

Mitä laajempi kehä arvioistasi muodostuu, sitä enemmän toteutat yrittäjyyspedagogiikkaa.

5. Yrittäjyyspedagogiikka ja arviointi

Yrittäjyyspedagogiikan tulosten arviointiin ei ole yksiselitteistä ohjekirjaa. **Tärkeintä on, että osaamistavoitteet, oppimistehtävät ja arviointi ovat linjassa keskenään.** On hyvä lähteä liikkeelle selkeyttämällä, mitä oikeastaan arvioi, kun arvioi yrittäjyyspedagogiikan tuloksia. Mikäli tämän vaiheen ohittaa, voi helposti joutua väärille raiteille.

Arviointimenetelmien osalta puolestaan löytyy erilaisia vaihtoehtoja, joissa yrittäjyyspedagogiikan peruselementit toteutuvat. Näitä tapoja on listattu alla olevaan taulukkoon. Lopuksi on hyvä pohtia, missä eri vaiheissa oppimista on tarpeen arvioida.

1. MITÄ ARVIOIT?	2. MITEN ARVIOIT?	3. MILLOIN ARVIOIT?
<ul style="list-style-type: none"> • kurssin sisältöä • käytettyjä menetelmiä • oppijoiden taitoja, kyvykkyyksiä, tietoa, asennetta • yrittäjämäisen oppimisen oppimistuloksia • formaalia (muodollista) tai informaalia oppimista (arkioppimista) • yrittäjyyteen liittyviä asioita • perustettujen yritysten määrä • nykytilaa vai muutosta • prosessia vai tuloksia	<ul style="list-style-type: none"> • asiakkaan arviointi • projektiraportti • arviointipaneeli • oppimispäiväkirja • portfolio • suullinen esitys & opponointi • näyttökoe • demotilaisuus • itsearviointi • vertaisarviointi	<ul style="list-style-type: none"> • oppimisprosessin eri vaiheissa • lopussa

Kuva 12. Yrittäjyyspedagogiikan arviointi (mukaillen Ruskovaara 2019.)

6. Lähteet

- Arpiainen, R. & Tynjälä, P. (2017). Introducing Team Learning in a Developing Economy: Students' Experiences of Experiential Entrepreneurship Education in Namibia
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/55848/arpiainentynjalateamlearningfinalversion18052017.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Carsrud, A. & Brännback, M. (2011). Entrepreneurial motivations: what do we still need to know? *Journal of Small Business Management*, 49(1), pp. 9-26.
- Downey M. (2003). *Effective Coaching: Lessons from the Coach's Coach*.
- Fayolle, A. & Gailly, B. (2008). From craft to science: Teaching models and learning processes in entrepreneurship education. *Journal of European Industrial Training*, 32(7), 569–593.
- Kolho, P. & Ojala, P. (2019). Ammatillisen opettajan arvio yrittäjyysosaamisestaan ja tulevaisuuden osaamiseensa vaikuttavista tekijöistä. Julkaisussa Yrittäjyyskasvatuksen kaari, Lapsuudesta tulevaisuuden työhön. Toim. L. Römer-Paakkanen, M. Suonpää, & A. Hermiö. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun julkaisut 12/2019, 9–32. <https://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Tutkimus-ja-kehittaminen/julkaisut/yrittajyyskasvatus.pdf?userLang=fi>.
- Hytti, U., & O'Gorman, C. (2004). What is "enterprise education"? An analysis of the objectives and methods of enterprise education programmes in four European countries. *Education + Training*, 46(1), 11–23.
- Lackeus, M. (2015). Entrepreneurship in education. What, why, when, how. https://www.oecd.org/cfe/leed/BGP_Entrepreneurship-in-Education.pdf
- Lackeus, M. (2018). Esitys Yrittäjyyskasvatuksen tutkimuspäivillä Lahdessa 4.10.2018.
- Ndofirepi, N.M. & Rambe, P. (2017). Entrepreneurship education and its impact on the entrepreneurship career intentions of vocational education students. *Problems and Perspectives in Management*, 15(1-1), 191–199.
- Nuori Yrittäjyys ry (2018). Tutkimus NY Vuosi yrittäjänä -ohjelman vaikutuksista oppimiseen, https://nuoriyrittajyys.fi/wp-content/uploads/2018/03/Keskeiset_havainnot_ja_tulokset_ICEE_tutkimuksesta.pdf
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017). Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset <https://minedu.fi/yrittajyyslinjaukset>
- Politis, D. (2005). The process of entrepreneurial learning: a conceptual framework. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 29(4), pp. 399-424.
- Potinkara, H. (2017). Uskalla innostua, opettajan opas yrittäjyysosaamiseen https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_opettajan_opas_yrittajyysosaamiseen.pdf
- Ristimäki, K. (1999). Yrittäjyyskasvatus: sisäisen, ulkoisen vaiko yrittäjyyden edistämistä yksilössä. *Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja* 30(1999): 5, 3. artikkeli.
- Ruskovaara, E. (2019). Luento Aalto-yliopistossa 22.5.2019.

Suomen Yrittäjät (2018). Osaamisen ekosysteemi 2025: Kohti jatkuvan oppimisen järjestelmää https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_osaamisen_ekosysteemi_2025_0.pdf

Suomen Yrittäjät (2018). Yrittäjägallup, kierros 3/2018, Suomen Yrittäjät, https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/yrittajagallup_ammattillinen_koulutus_lokakuu_2018_0.pdf

Suomen Yrittäjät (2018) Pk-Barometri 1/2018 <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tutkimukset/pk-yritysbarometrit/pk-yritysbarometri-12018-569429>

Tilastokeskus (2018). Työllisten määrän muutos erikokoisissa yrityksissä vuosina 2001–2017. https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_esittely2019.pdf

Zampetakis, L.A., Kafetsios, K., Bouranta, N., Dewett, T. & Moustakis, V.S. (2009). On the relationship between emotional intelligence and entrepreneurial attitudes and intentions. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research*, 15(6), pp. 596-618.

Withmore, J. (1992). *Coaching for Performance*.